

ПРАВОВА СИСТЕМА США ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Право США є, в основному, судовим правом. Це стосується розуміння норми права та його структури. Судовий прецедент, законодавство й звичай – це джерела американського права. Починаючи з головного – судового прецеденту, можна зазначити, що судові рішення розв'язують конфлікти, що вже виникли і вони мають юридичну силу в майбутніх випадках. Рішення суду мають таке ж саме значення, як й чинні закони. Верховний Суд США не зобов'язані прислухатись до своїх же рішень і можуть змінювати свою практику. Трішки менш важливішим вважається джерело законодавства. Воно складається з нормативно-правових актів та законів органів виконавчої влади. Так, суди є провідниками Конституції. Вони мають право перевіряти рішення будь-яких державних органів. Нормативні акти Конгресу США і законодавчих органів окремих штатів охоплюють широкий спектр суспільних відносин [1]. Адміністративні акти (накази, директиви, інструкції) видаються з метою конкретизації і деталізації законів. Ця діяльність знаходиться під контролем судів. І найменш важливим джерелом американського права вважається звичай, бо американське право не є звичаєвим. Але, не можна не затвердити, що він відіграв значну роль у становленні й еволюції правової системи США. Деякі інститути державної влади до сих пір працюють в силу традицій політичної практики, замість бази прецедентного або статутного права.

Щодо судової системи США, сказати, що основним призначенням Верховного суду США є розгляд скарг на рішення федеральних судів і судів штатів, звичайно, якщо вони торкаються «федеральних питань». Також, в Америці існують апеляційні і окружні суди. Ще, слід сказати, що в американських штатах діють різні системи судів, не дивлячись на те, що вони є апеляційними.

В Україні ж навпаки, романо-германська система, і в нас прецеденти не мають сили [2].

В світі є два політичні полюси США і Росія, але другий вже давно поступається першому і на разі треба рахуватися з

третьою силою, Китаєм. І ми плавно підходимо до міжнародного права. Його джерелами вважається зовнішня форма виразу норм та основних принципів міжнародного права.

Одним з двох джерел міжнародного права є міжнародний договір. Він є родовим поняттям і включає в себе будь-який міжнародно-правовий акт – конвенції, декларації, пакти, хартії, власне міжнародні договори, угоди, протоколи й всі інші найменування міжнародних документів. Треба зазначити, що міжнародний договором є дуже важливим джерелом і в системі міжнародного права існує окрема галузь, що має назву «право міжнародних договорів».

На жаль, досить тривалий час міжнародне право було правом війни і тому одне з найперших його джерел вважалися двосторонні мирні договори. Вже пізніше з'явилися договори про торгівлю й співробітництво. Сьогодні у світі існує понад 500 тис. двосторонніх і багатосторонніх договорів, які регулюють практично всі сфери міжнародного життя.

Так, у міжнародному праві немає чіткої ієрархії міжнародних договорів, але загальновизнано, що найавторитетнішим договором є статут ООН, бо в ньому зумовлені основні принципи міжнародного права.

В Україні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства (ст. 9 Конституції).

Другим джерелом міжнародного права є міжнародний звичай, про який я розповів у правовій системі США. Отже, головною відмінністю звичаю від міжнародного договору є те, що звичаєва норма випливає з практики суб'єктів міжнародного права і не є закріпленою в якомусь конкретному документі. Важливо, що одна й та ж правова норма може бути і звичаєвою, і договірною. Також, міжнародний договір може мати вплив на розвиток міжнародного права шляхом встановлення деяких правових норм, міжнародний звичай є лише констатацією традицій, тобто існуючого права поведінки.

Юридично як договірні, так й звичаєві норми мають однакову силу. Міжнародне право будь-якої країни мають свої особливості, але основні джерела названі раніше присутні для всіх.

Підсумовуючи, можна сказати, ратифікація чи інший спосіб набуття чинності міжнародного договору однозначно не завжди

означає його автоматичне застосування у внутрішньому правопорядку держав. Практика застосування державами щодо цього теж різна. Погоджуємось з думкою В. Денисова, взаємодія міжнародного і внутрішнього права, із практичного погляду, вимагає засвоєння норм міжнародного права таким чином, щоб вони могли практично застосовуватися у правовій системі і насамперед, у необхідних випадках, національними судами, і сама ідеологія міжнародного права не пов'язує пріоритет міжнародного права з його безпосередньою дією, вважаючи такий підхід ірраціональним [3, с. 34]. Але існує судова практика держав, де міжнародно-правові норми застосовуються паралельно з національним правом. Тому, як спостерігаємо за практикою, процес такого паралельного застосування норм міжнародного права, наприклад, з прав людини та норм національного законодавства судами України вже розпочався.

Джерела:

1. Антонович М. Застосування міжнародних норм з прав людини судами України та США: порівняльний аспект. *Український часопис міжнародного права*. 2003. № 3. С. 40–46.
2. Даниленко Г. М. Международная защита прав человека. Вводный курс: Учеб. Пособие Г. М. Даниленко. - М. : Юристъ, 2000.- 256 с.
3. Денисов В. Н. Статус міжнародних договорів в Конституції України. *Вісник Академії правових наук України*. 1997. № 1. С. 29–34.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Грушко М. В.